

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 180/2018-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. marca 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], Kanada, a [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpených advokátom JUDr. Jurajom Kulom, advokátska kancelária, Mäsiarska 30, Košice, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 25 C 894/2002 z 15. januára 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] a [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. marca 2018 doručená sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] a [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľky“) vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1

Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 25 C 894/2002 z 15. januára 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že okresný súd uznesením č. k. 25 C 894/2002-610 zo 7. júla 2017 rozhodol o výške náhrady trov konania tak, že žalovaným v I. až III. rade uložil povinnosť nahradiť sťažovateľkám ako úspešným žalobkyniam vo veci samej (konanie o neplatnosť zmlúv a určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti) trovy konania vo výške 10 650,64 eur na účet právneho zástupcu JUDr. Juraja Kulu. Proti tomuto uzneseniu podali sťažovateľky sťažnosť. Okresný súd napadnutým uznesením zamietol sťažnosť sťažovateľiek a zároveň zmenil uvedené uznesenie tak, že žalovaní v I. až III. rade sú povinní nahradiť sťažovateľkám ako žalobkyniam spoločne a nerozdielne trovy konania vo výške 9 453,69 eur na účet právneho zástupcu JUDr. Juraja Kulu. Okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol:

„Trovy konania žalobkýň súd vyčíslil vo výške 9.453,69 EUR, pričom tieto pozostávajú zo súdnych poplatkov za žalobu vo výške 33,19 EUR a 645,45 EUR podľa Sadzobníka tvoriaceho prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v platnom znení a z odmeny za zastupovanie, pretože žalobkyne v spore zastupoval advokát.

Trovy právneho zastúpenia žalobcu súd vyčíslil vo výške 8.775,05 EUR pričom tieto pozostávajú z trov právneho zastúpenia, ktoré predstavuje odmena za 19 úkonov právnej služby a to:

Keďže hodnota pohľadávky bola pri začiatku poskytovania právnej služby 13.574,32 EUR odmena za jeden úkon právnej služby v súlade s vyhláškou č. 163/2002 Zb., pri zastúpení troch žalobkýň predstavuje sumu 696,23 EUR (1 úkon x 3 žalobkyne, odmena znížená o 20%) (§ 13 ods. 1 v spojení s § 13 ods. 7 a § 17 ods. 2 vyhlášky č. 163/2002 Z. z.)...

Keďže hodnota pohľadávky bola pri začiatku poskytovania právnej služby 13.574,32 EUR odmena za jeden úkon právnej služby v súlade s vyhláškou č. 655/2004 Z. z. (v znení noviel č. 279/2005 Z. z., č. 649/2005 Z. z. a č. 256/2006 Z. z.), pri zastúpení troch žalobkýň

predstavuje sumu 728,94 EUR (1 úkon x 3 žalobkyne, odmena znížená o 20%) (§ 10 ods. 1, § 10 ods. 2 a § 13 ods. 3 citovanej vyhlášky)...

Vyhláška č. 655/2004 Z. z. účinná od 01.06.2010 v ustanovení § 13 ods. 2 určuje, že základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Z uvedeného dôvodu odmena za jeden úkon právnej služby v súlade s vyhláškou č. 655/2004 Z. z. (v znení noviel č. 232/2010 Z. z. a č. 184/2013 Z. z.), pri zastúpení troch žalobkýň predstavuje sumu 455,61 EUR (1 úkon x 3 žalobkyne, odmena znížená o 50%) (§ 10 ods. 1, § 10 ods. 2 a § 13 ods. 2 cit. vyhlášky)...

Súd žalobkyniam nepriznal

- odmenu za úkon zo dňa 25.09.2002 - výzva žalovaným v 1. a 2. rade na mimosúdne vypořádanie podielového spoluvlastníctva, nakoľko išlo o úkon realizovaný pred začatím konania, t.j. pred podaním žaloby na súde. Podľa ustálenej súdnej judikatúry náklady spojené s tzv. predsúdnou korešpondenciou nemožno považovať za trovy konania v zmysle ust. § 251 CSP

- plnú odmenu za pojednávania dňa 01.12.2005, 16.03.2006, 15.06.2006, 09.11.2006 a 12.04.2007, keďže podľa zápisníc z pojednávanií tieto sa síce konali, avšak z obsahu zápisníc je zrejmé, že sa nepojednávalo o veci samej

- režijný paušál uplatnený pri žalobkyniach v 2. a 3. rade - režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. patrí za jednotlivé úkony právnej služby bez ohľadu na to, koľko klientov advokát zastupuje, nakoľko pri zastupovaní viacerých osôb ide o spoločné úkony, a preto náhrada režijného paušálu sa nenásobí počtom klientov ani neznižuje o 20 %, resp. od 01.06.2010 o 50 %. (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 31.08.2010, sp. zn. 5Sžo/205/2010)

- za podstatné je potrebné uviesť, že súd nepriznal práv. zást. žalobkýň vyúčtovanú odmenu v zmysle tretej hlavy vyhl. č. 655/2004 Z. z. t.j. ustanovení § 14b ods. 2, § 14f ods. 3, § 14a ods. 1 (v znení noviel č. 649/2005 a č. 256/2006 Z. z.), ktoré upravujú tarifnú odmenu advokáta za zastupovanie osoby v materiálnej núdzi v občianskom súdnom konaní, (aj keď právny zástupca žalobkýň v sťažnosti argumentoval, že si odmenu podľa tejto časti vyhlášky nevyčísľil) keďže v konaní nebolo preukázané, že žalobkyne sa v materiálnej núdzi nachádzajú, neboli oslobodené od súdnych poplatkov (poplatky v sume 33,19 EUR resp. 645,45 EUR uhradili) a nebolo preukázané, že advokát bol žalobkyniam pridelený Centrom

právnej pomoci; z uvedených dôvodov súd priznal odmenu podľa druhej hlavy cit. vyhlášky, teda podľa vyššie citovaných zákonných ustanovení, ktoré sa vzťahujú na právne zastúpenie v rozhodnom období

- odmenu za podanie zo dňa 17.10.2008 (úprava označenia žalovaných) a za podanie zo dňa 13.12.2013 (úprava petitu z dôvodu úpravy označenia žalovaného v 1. rade), keďže tieto podania sa netýkali veci samej a nemožno ich považovať za trovy konania v zmysle ust. § 251 CSP; za podanie týkajúce sa veci samej nemožno považovať návrhy na doplnenie dokazovania, rôzne žiadosti a návrhy procesného charakteru. Úkony právnej služby za nahliadnutie do spisu a za návrh zmenu účastníka na strane žalobcu, ktoré nie sú vymedzené v ust. § 13a ods. 1 písm. a) až h) ani v § 13a ods. 2 písm. a) až f) vyhlášky a pre tieto úkony neprichádza do úvahy ani použitie ods. 5 ustanovenia § 13a vyhlášky. (Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 31.01.2017 sp. zn. 3Obo/35/2016).

Vzhľadom k tomu, že žalobkyne zastupoval v konaní advokát, súd v súlade s ust. § 263 ods. 1 CSP určil ako prijímateľa náhrady trov konania advokáta žalobkyň.

Na základe vyššie uvedených skutočností a citovaných ustanovení zákona a vyhlášok súd sťažnosť žalobkyň zamietol, sťažnosť žalovaného v 3. rade posúdil súd ako dôvodnú a zmenil výrok uznesenia vydaného vyšším súdnym úradníkom č.k.: 25C/894/2002-610 zo dňa 07.07.2017 tak, že žalovaní v I. až III. rade sú povinní nahradiť žalobkyniam spoločne a nerozdielne trovy konania vo výške 9.453,69 EUR na účet právneho zástupcu: JUDr. Juraj Kula, so sídlom Mäsiarska 30, 040 01 Košice, do 15 dní od právoplatnosti tohto uznesenia.“

3. Podľa sťažovateľiek okresný súd rozhodol o trovách konania tak, že im priznal v spore ako suverénne (100 %) úspešným účastníkom konania len nepatrnú časť nimi uplatneného nároku na náhradu trov konania, a tak rozhodol v rozpore so zákonom, pretože súd pri svojom rozhodovaní svojvoľne porušil zákaz prekvapivého rozhodnutia. Počas celého trvania súdneho sporu (od 17. júna 2002 do 22. mája 2014) podľa sťažovateľiek okresný súd použil na výpočet odmeny normy vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), konkrétne § 10 ods. 1 a § 13 ods. 3, účinné od 1. januára 2005 do 31. decembra 2005, podľa ktorých určil hodnotu

jedného úkonu právnej služby aj na úkony právnej služby vykonané pred účinnosťou tejto vyhlášky a aj na úkony právnej služby vykonané po skončení účinnosti predmetnej vyhlášky a vykonané počas účinnosti neskorších noviel predmetnej vyhlášky. Okresný súd podľa sťažovateľiek ďalej nezákonne krátil režijný paušál, argumentujúc skutočnosťou, ktorá podľa mienky sťažovateľiek nemá oporu v zákone, že keďže pri zastupovaní viacerých osôb ide o spoločné úkony, tak náhrada režijného paušálu sa nenásobí počtom klientov ani neznižuje o 20 %, resp. o 50 %. Pri úvahe okresného súdu o neuznaní predžalobných výziev sťažovateľiek podľa ich odkazu okresný súd najprv uviedol, že tieto sa v spise nenachádzajú, a neskôr v napadnutom uznesení uviedol, že podľa ustálenej súdnej judikatúry náklady spojené s tzv. predsúdnou korešpondenciou nemožno považovať za trovy konania v zmysle § 251 Civilného sporového poriadku.

3.1 Podľa názoru sťažovateľiek z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu nie je možné zistiť dôvod takejto svojvôle súdu. Nepatričnou sa sťažovateľkám javí skutočnosť, že okresný súd napriek tomu neustále argumentuje, že nepriznal právnomu zástupcovi sťažovateľiek vyúčtovanú odmenu v zmysle tretej hlavy vyhlášky, t. j. § 14b ods. 2, § 14f ods. 3 a § 14a ods. 1, ktoré upravujú tarifnú odmenu advokáta za zastupovanie osoby v materiálnej núdzi v občianskom súdnom konaní. Ďalej z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia nie je podľa sťažovateľiek možné zistiť, v čom konkrétne sťažnosť žalovaného v 3. rade posúdil okresný súd ako dôvodnú a zmenil výrok uznesenia vydaného vyšším súdnym úradníkom č. k. 25 C 894/2002-610 zo 7. júla 2017.

3.2 Podľa sťažovateľiek uvedené závery svedčia o tom, že v príčinnej súvislosti s výrokom o trovách konania došlo napadnutým uznesením k porušeniu nimi označených ústavných práv.

4. Sťažovateľky navrhli vydať tento nález:

„Základné práva sťažovateľiek na súdnu ochranu, zaručené v čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku

zaručeného v čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Uznesením Okresného súdu Košice I sp.zn.: 25C 894/2002 z 15.1.2018, oboma výrokmi, porušené boli.

Uznesenie Okresného súdu Košice I sp.zn.: 25C 894/2002 z 15.1.2018, v celom rozsahu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľkám priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 257,88 EUR.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie

ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

III.

7. Ústavný súd považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016).

8. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého uznesenia okresného súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti.

8.1 V rámci rozhodovania o otázke priznania náhrady trov konania predstavujúcej trovy právneho zastúpenia okresný súd aplikoval na vec sa vzťahujúce právne normy vyhlášky spôsobom, ktorý nemožno označiť za arbitrárny, ale za jeden z možných a prípustných výkladov.

8.2 Sťažovateľky boli navyše v otázke priznania náhrady trov právneho zastúpenia úspešné a všeobecné súdy im priznali právo na náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 9 453,69 eur. Pokiaľ sa sťažovateľky domnievajú, že priznaná náhrada trov právneho zastúpenia mala byť vo vyššej sume (resp. že mala byť okresným súdom priznaná náhrada trov právneho zastúpenia aj za ďalšie úkony), ide o otázku, ktorá spadá pod aplikáciu jednoduchého práva upravujúceho spôsob výpočtu výšky trov právneho zastúpenia a pod aplikáciu konkrétnych ustanovení vyhlášky a nemožno teda hovoriť primárne o ústavnoprávnom aspekte danej veci (ten by bolo možné potenciálne nachádzať napr. v prípade, ak by sťažovateľkám žiadna náhrada trov právneho zastúpenia nebola všeobecnými súdmi priznaná, hoci by vzhľadom na výsledok konania a skutkový stav veci podľa príslušných právnych noriem priznaná mala byť. V takom prípade by ústavný súd skúmal, či samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces, alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny).

8.3 Ako ústavný súd navyše konštatoval, odôvodnenie aplikácie konkrétnej právnej normy, pod ktorú všeobecné súdy subsumovali otázku výpočtu výšky priznanej náhrady trov právneho zastúpenia, bolo zo strany všeobecných súdov vzhľadom na predmet konania pred všeobecnými súdmi (konanie o neplatnosť zmlúv a určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti) podľa mienky ústavného súdu ústavne udržateľné.

8.4 Ústavný súd tak nie je v tejto veci oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery okresného súdu, čo sa výkladu a aplikácie jednoduchého (podústavného) práva týka. Okresný súd riadne odôvodnil svoje závery (i) k aplikovateľnosti konkrétnych právnych noriem vyhlášky a (ii) k nepriznaniu náhrady trov právneho zastúpenia za konkrétne úkony vykonané v danom spore.

8.5 Ústavný súd tak na základe uvedeného odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2018